

Barnbokslut 2024

Miljö- och klimatnämnden

Innehåll

1 Inledning	3
2 Barnbokslut	4
2.1 Förändringar i verksamheten samt resurssättning som påverkat barnrättsarbetet	4
2.2 Analys	4
2.2.1 Summering av föregående års utvecklingsområden och insatser	4
2.2.2 Förflyttningar i arbetet med de grundläggande artiklarna och övriga artiklar	6
2.3 Det nya nuläget och vägen framåt	8

1 Inledning

Kommunfullmäktige uppdrog 2020-06-16, § 20 till kommunstyrelsen att ta fram en stadenövergripande barnrättsplan, samt till samtliga nämnder och styrelser att årligen upprätta ett barnbokslut. Barnrättsplanen antogs av kommunfullmäktige 2022-06-09 § 12 och gäller under perioden 2022–2024.

Ett barnbokslut ska fungera som ett underlag och stöd för förvaltningar och bolag i arbetet med att tillgodose barn och ungdomars rättigheter utifrån barnkonventionen. Barnboksluten är också ett underlag till uppföljning av Göteborgs Stads barnrättsplan.

Barnbokslutet är en sammanställning av verksamhetens resultat som berör barn och innebär att varje förvaltning och bolag i samband med årligt bokslut gör en särskild utvärdering av hur verksamheten påverkat barns och ungas villkor. Ett barnbokslut ska ge ett stöd i vad som behöver prioriteras inför nästkommande års verksamhets- och affärsplan.

Denna mall för barnbokslut är framtagen som stöd till förvaltningar och bolag i Göteborgs Stad. Mallen utgår ifrån Vägledning - Att upprätta barnbokslut med fokus på resultat och effekter. Ett barnbokslut ska läggas med som bilaga till årsrapporten.

2 Barnbokslut

2.1 Förändringar i verksamheten samt resurssättning som påverkat barnrättsarbetet

Under 2024 har inga relevanta förändringar i verksamheten som påverkar barn direkt eller indirekt har genomförts.

Gällande specifika resurser för riktat arbetet för att förbättra barns villkor rapporterar miljö- och klimatnämnden att under 2024 genomförde miljöförvaltningen ett fullskaletest av metoden Citizen's Assembly (Medborgarråd) i nära samarbete med förvaltningen för demokrati och medborgarservice. Metoden som syftar till att identifiera och utveckla sätt för ökad medborgardeltaktighet, däribland unga från 16 år och föräldrar till yngre barn, försätter att utvecklas för implementering under 2025.

2.2 Analys

2.2.1 Summering av föregående års utvecklingsområden och insatser

Prioriterade utvecklingsområden	Insatser	Förväntade resultat	Koppling till barnrättsplanens insatser
Kompetenshöjning En grundförutsättning för ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete är kompetens om själva barnkonventionen samt kunskap om barns olika livsvillkor och hur rättigheterna till trygghet, utbildning, hälsa och fritid påverkas av den egna verksamheten.	Förvaltningen har inte tagit del av någon utbildning inom området under 2024.	Genom att stadens medarbetare får en högre grundläggande kompetens om barns rättigheter ökar möjligheten att tillgodose dessa, veta var åtgärder behöver sättas in samt vilka aktörer som är relevanta för samverkan. En grundläggande kunskap möjliggör även till att identifiera de specifika kunskapsbrister verksamheten behöver åtgärda.	Insats 1:1 Öka den grundläggande kompetensen om barns rättigheter
Styrning och ledning Ett inkluderande barnrättsarbete innefattar även att efterfråga och ta om hand hur	Miljö- och klimatnämnden har i samarbete med nämnden för demokrati och medborgarservice genomfört test av medborgarråd	Genom ökad förståelse stärks verksamhetens förutsättningar att förbättra de egna processerna för att stärka barns rättigheter och	Insats 2:1 Identifiera hur den egna verksamheten påverkar barns rättigheter utifrån barns olika livsvillkor.

beslut, åtgärder och insatser påverkar barn med skilda livsvillkor olika. En grundläggande komponent är ett barnrättsbaserat synsätt där barn kommer till tals och lyssnas på.	under 2024 som fortsätter utvecklas och implementeras under 2025.	synliggöra barn som behöver särskilda insatser utifrån sina livsvillkor.	
Styrning och ledning Identifiera och använda metoder för barns delaktighet	Inga specifika insatser förordas i barnrättsplanen för miljö- och klimatnämnden. Miljö- och klimatnämnden har i samarbete med nämnden för demokrati och medborgarservice genomfört test av medborgarråd under 2024 som fortsätter utvecklas och implementeras under 2025.	Genom att varje verksamhet förbättrar sina processer för att stärka barnets rättigheter och synliggöra barn som behöver särskilda insatser utifrån sina livsvillkor.	Insats 2:2 Identifiera och använda metoder för barns delaktighet som är anpassade utifrån barns olika förutsättningar.
Styrning och ledning Säkerställa samverkan kring barnrätt	Inga specifika insatser förordas i barnrättsplanen för miljö- och klimatnämnden. Miljö- och klimatnämnden har ett väl etablerat samarbete med nämndens för demokrati och medborgarservice inom ramen för arbetet med medborgarråd.	Genom utpekat uppdrag kring barns rättigheter inom nämnd och styrelse ökar möjligheten till ett helhetsperspektiv kring barnet.	Insats 2:3 Säkerställa samverkan kring barnrätt
Styrning och ledning Barnbokslut	Samtliga nämnder och styrelser upprättar barnbokslut årligen. Miljö- och klimatnämnden har upprättat barnbokslut för 2021, 2022, 2023. Miljö- och klimatnämnden gav förvaltningen som nämnduppdrag att upprätta barnbokslut 2024 som en del av nämndens verksamhetsplan för 2024.	En helhetsbild och bättre styrning av nämndens, styrelsens och stadens samlade barnrättsarbete.	Insats 2:4 Årligen upprätta barnbokslut

Insatser direkt riktade till barn	Inga direkt riktade insatser till barn förordas i barnrättsplanen för miljö- och klimatnämnden. Direkt riktade insatser till barn är inte aktuellt för miljö- och klimatnämnden.	Dessa syftar till att, med de grundläggande principerna som utgångspunkt, stärka barns rätt till trygghet, utbildning, fritid och hälsa.	Insatser direkt riktade till barn
-----------------------------------	---	--	-----------------------------------

2.2.2 Förflyttningar i arbetet med de grundläggande artiklarna och övriga artiklar

Staden har särskilt stor rådighet att påverka barnrättigheterna inom följande fokusområden: rätten till en god utbildning, en meningsfull fritid, en trygg vardag samt en god hälsa.

I föregående barnboksluten har förvaltningen efter analys kommit fram till att miljö- och klimatnämndens väsentliga fokusområde är hälsa. Det är främst i detta område som nämnden har störst rådighet och förutsättningar att påverka stadens barnrättsarbete.

Nämndens beslut och prioriteringar tar utgångspunkt i vetskapen om att barn är känsligare för exponering för olika typer av miljöföroreningar, inklusive buller, än vuxna. Detta innebär att barnens behov alltid ska beaktas i första hand vid nämndbeslut som rör barn. I praktiken handlar det om en rad aspekter och exponeringsvägar som nämnden har rådighet och förutsättningar att påverka i staden. Dessa presenteras i kapitel 2.2.2.3.

Nämndens uppdrag bedöms ha få aspekter som specifikt skulle kunna handla om diskriminering av enskilda barn eller grupper av barn utifrån de sju diskrimineringsgrunderna.

Nämndens uppdrag bedöms ha få aspekter som ryms inom ramen för barnkonventionens artikel om ”Barns rätt till delaktighet”. Miljö- och klimatnämndens satsning på medborgarråd med start under 2024 bidrar till att utveckla stadens arbete med barns rätt till delaktighet.

2.2.2.1 Artikel 2 – principen om icke diskriminering

Nämndens myndighetsutövning ska bedrivas rättssäkert och inom ramen för det ingår att alla ska behandlas lika oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Nämndens tillsynsverksamhet planeras och genomförs med detta i fokus, och likabehandling är en del av den årligt återkommande kompetensutvecklingen inom ramen för förvaltningens arbetsplatsträffar.

Motsvarande gäller för miljöövervakningen och genomförandet av miljö- och klimatprogrammet där hela stadens geografiska område är inkluderat.

Nämndens uppdrag bedöms dock ha få aspekter som specifikt skulle kunna handla om diskriminering av enskilda barn eller grupper av barn utifrån de sju diskrimineringsgrunderna.

2.2.2.2 Artikel 3 – barnets bästa

Nämndens prioriteringar tar utgångspunkt i vetenskapen om att barn är känsligare för exponering för olika typer av miljöföroreningar, inklusive buller, än vuxna. Detta innebär att barnens behov alltid ska beaktas i första hand vid nämndbeslut som rör barn. Se fördjupad beskrivning av förvaltningens barnrättsarbete enligt artikel 6.

2.2.2.3 Artikel 6 – barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling

Nämndens grunduppdrag är att skydda människors hälsa. Nämndens prioriteringar och beslut tar utgångspunkt i vetenskapen om att barn är betydligt känsligare för exponering olika typer av miljöföroreningar, inklusive buller, än vuxna. Detta innebär att barnens behov alltid ska beaktas i första hand vid nämndbeslut som rör barn. I praktiken handlar det om en rad aspekter och exponeringsvägar. Några huvudområden med exempel är:

- Luftkvalitet i staden (partiklar och föroreningar) och i bostäder (fukt och mögel, radon)
- Buller från trafik, störande grannar, ljudnivåer på konserter för att ge några exempel.
- Tillgång till gröna och blå områden för rekreation, därunder tillräckligt stora förskole- och skolgårdar för möjlighet till fysisk aktivitet
- Alkoholservering
- Tobaksförsäljning och exponering för rökning i offentliga lokaler
- Exponering för sjukdomsframkallande organismer i hygieniska verksamheter, därunder risken för till exempel blodsmitta, men också i simhallar och på fartyg som anlägger Göteborgs hamn.
- Exponering för solljus på förskole- och skolgårdar.
- Exponering för skadliga kemiska ämnen. Traditionellt kan det handla om lekmaterial på förskolor, möbler och mattor som används i skolor och förskolor men också byggnadsmaterial i dessa byggnader och risken för förorenad mark på gården. Nytt under senaste år kan skadliga ämnen hittas också i e-cigarett-vätskor samt i vissa kosmetiska produkter som marknadsförs för unga.

2.2.2.4 Artikel 12 – barns rätt till delaktighet

Nämndens uppdrag bedöms ha få aspekter som ryms inom ramen för barnkonventionens artikel om "Barns rätt till delaktighet".

Nytt och väsentligt att rapportera om här är att under 2024 genomförde miljö- och klimatnämnden i nära samarbete med nämnden för demokrati och medborgarservice ett fullskaletest av metoden Citizen's Assembly (Medborgarråd). Metoden går ut på att bjuda in ett representativt urval medborgare bland annat utifrån socio-ekonomiska förutsättningar, kön, ålder med mera för att diskutera och ta fram lösningar på komplexa utmaningar. Barn yngre än 16 år bjuds inte in men båda samarbetande nämnder bedömer att fortsatt medverkande av ungdomar från 16 år tillsammans med föräldrar till yngre barn ökar möjligheten att inkludera barns perspektiv och behov inom det fortsatta arbetet med stadens medborgarråd.

Kommunfullmäktige och de två samarbetande nämnderna har genom respektive budget 2025 beslutat att arbetet med medborgarråd ska fortsätta utvecklas och implementeras i staden.

2.3 Det nya nuläget och vägen framåt

Prioriterade utvecklingsområden	Insatser	Förväntade resultat	Koppling till barnrättsplanens insatser
Kompetenshöjning	Öka den grundläggande kompetensen om barns rättigheter i staden. En grundläggande utbildningen som stöd för nämnder och styrelser upprätthålls av kommunstyrelsen vid behov. Nämnder och styrelser ansvarar för att utifrån behov komplettera med verksamhetsspecifika kompetensutvecklingsinsatser.	Genom att stadens anställda får en högre grundläggande kompetens om barns rättigheter ökar möjligheten att tillgodose dessa, veta var åtgärder behöver sättas in samt vilka aktörer som är relevanta för samverkan. En grundläggande kunskap möjliggör även till att identifiera de specifika kunskapsbrister verksamheten behöver åtgärda.	Insats 1:1 Öka den grundläggande kompetensen om barns rättigheter